

**ВИЈЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У СРПСКОМ САРАЈЕВУ**

Одлуком Вијећа Економског факултета у Српском Сарајеву број 337-1/2001 од 27.12.2001. године одређени смо за чланове Комисије за писање извјештаја о кандидатима за избор наставника у сва звања за наставни предмет *Анализа и ревизија њословања* на Економском факултету у Српском Сарајеву.

На расписани Конкурс, објављен у дневном листу "Глас српски" дана 07.12.2001. године, јавио се кандидат *др Радомир Божић*, доцент Економског факултета у Српском Сарајеву.

На основу приложеног и прегледаног конкурсног материјала подносимо Вијећу Економског факултета у Српском Сарајеву сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

1. Биографски њодаци о кандидатѡу

Кандидат др Радомир Божић је рођен 09.06.1960. године у Оловским Лукама, општина Олово. Основну школу и гимназију је завршио у Олову са одличним успјехом уз највише средњошколско признање (Златна значка - Огњен Прица -). Економски факултет је завршио у Сарајеву јуна 1983. године са просјечном оцјеном 9,8 а за постигнути успјех у току студија је добио Златну значку - Хасан Бркић - (највише студенстко признање у бившој БиХ). У току студија, у периоду 1981.-1983. године, је обављао дужност студента-продекана. Поводом 35-то годишњице Економског факултета у Сарајеву проглашен је за једног од пет најуспјешнијих студената у току постојања тог факултета.

Постдипломске студије - смјер Економска информатика - завршио је на Економском факултету у Сарајеву са просјечном оцјеном 9,8. *Магистарску ѡезу* под насловом - *Високе ѡехнолоѡије, сѡрукѡурне ѡромјене и развој ѡривредних*

субјеката - одбранио је јуна 1989. године на истом факултету код ментора проф. др Бранка Ђерића.

Докторску дисертацију под насловом - *Финансирање предузећа и финансијско управљање* - кандидат је одбранио јуна 1996. године на Економском факултету Универзитета у Приштини код ментора проф. др Милоша Симовића.

Послије завршетка основних студија, др Божић је краће вријеме радио у привреди, а од јануара 1984. године у Институту за организацију и економику у Сарајеву, прво као асистент, а затим као стручни сарадник. Као спољни сарадник Економског факултета у Сарајеву је изводио вјежбе из предмета Рачуноводство на Војној академији у Сарајеву - Финансијски смјер - током школске 1985./1986. године. Од половине 1992. до априла 1994. године је био финансијски директор ДП - Везионица - Зворник.

Маја 1994. године је изабран за асистента на Економском факултету у Приштини на предмету Финансије, а крајем 1996. године, након одбрањене докторске дисертације је на истом факултету биран у звање доцента на предмету *Банкарство*. Од школске 1998./1999. године изводи наставу на Вишој школи за спољну трговину у Бијелини на предмету *Осигурање и пословни ризици*.

Од школске 1996./1997. године др Радомир Божић је ангажован на Економском факултету у Српском Сарајеву у звању доцента на предмету *Анализа биланса*. Од јуна 1999. године, након трагичног епилога укупног стања на Космету и у оквиру тога и Универзитета у Приштини, др Божић је у сталном радном односу на Економском факултету у Српском Сарајеву.

Др Божић је шеф Катедре за рачуноводство и финансије на Економском факултету у Српском Сарајеву, а у периоду 1999.-2001. година је био и продекан.

На постдипломским магистарским студијама - смјерови: (1) Пословне финансије и банкарство, (2) Менаџмент, (3) Рачуноводство и ревизија и (4) Осигурање, на Економском факултету у Српском Сарајеву др Божић је носилац предмета: *Осигурање и пословни ризици*, *Бизнис и заштита од пословних ризика*, *Анализа биланса* и *Ревизија у осигурању*.

Од маја 2000. године др Божић је члан Комисије за хартије од вриједности Републике Српске.

Поред наведеног, др Божић је носилац звања *овлашћени ревизор* додијеленог од стране Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, а ангажован је и као

предавач на семинарима за обуку рачуновођа и ревизора у Републици Српској у функцији оспособљавања за стицање одговарајућих професионалних звања.

Из наведеног се може закључити да научна област којом се кандидат др Божић бави обухвата и наставни предмет за који је расписан конкурс за избор наставника на Економском факултету у Српском Сарајеву.

2. Научно-исп̄раживачки и с̄п̄ручни рад кандидата

1 - Научно-исп̄раживачки п̄ројекти

У току досадашњег радног вијека на Институту за организацију и економику у Сарајеву, на Економском факултету и Економском институту у Сарајеву, затим на Економском факултету и Институту за економска истраживања у Приштини, те Институту Економског факултета у Српском Сарајеву, као члан, координатор или руководилац тима др Радомир Божић је учествовао у изради већег броја научно-истраживачких пројеката од којих наводимо само неке:

- (1) Пројекти унапређења организације и пословања већег броја предузећа (Трудбеник Добој, Глиница Мостар, Фамос Сарајево, РМК Зеница, Водопривреда БиХ и многи други);
- (2) Пројекти економско-финансијске експертизе за низ предузећа (Глама Гламоч, Картонажа Цазин, Агрокомерц Велика Кладуша, Фероникл Глоговац, Панорама Приштина и други);
- (3) Пројекти организационо-својинске трансформације и процјене вриједности низа предузећа (Фабрика дувана Сарајево, ЖПП Сарајево, Лутрија БиХ, Соса-Сола Липљан, Караорман Скопље, Хидросистем Ибар-Лепенац Приштина, Југотерм Гњилане, Балкан-белт Сува Река, Космет пут Косовска Митровица, Елан Призрен, АМК КиМ Приштина, Блчанка Блаце, Градинг Приштина, Стандард Исток, Магистрала Приштина и др.);
- (4) Пројекти истраживања тржишта низа производа (бицикли, кондиторска индустрија, намјештај и многи други);
- (5) Дугорочни програм технолошког развоја БиХ;
- (6) Дугорочни програм развоја средњег образовања и васпитања у БиХ до 2000. године;

- (7) Преструктурирање привреде у зони Сарајево - Шамац помоћу малих и средњих предузећа;
- (8) Методолошки приступ и приручник за израду дугорочног програма - стратегије развоја општине;
- (9) Израда већег броја инвестиционих програма и програма развоја појединих предузећа и општина;
- (10) Пројекти за СИЗ науке БиХ - Управљање високим технологијама и технолошки развој - и - Размјештај функција и ниво искоришћености научно-технолошког потенцијала БиХ -;
- (11) Привредни систем и економска политика Србије, координатор Економски институт Београд, - пројект финансира Министарство за науку и технологију Републике Србије,
- (12) Приватизациони програми за већи број предузећа у Републици Српској током 1999. године (Алпро Власеница, Јадар Зворник, Фероелектро Српско Сарајево, Дринатранс Зворник, Радник Власеница, Нови извор Зворник, Житопромет Зворник, Везионица Зворник и др.)
- (13) Организација Савјета Министара БиХ, август - септембар 2000.
- (14) Управљачко рачуноводство у Алпро АД Власеница, децембар 2001.
- (15) Стратегија и концепт приватизације СОД Јахорина, (пројекат у току).

II - Објављени радови до избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини

До избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини, кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима и чланке у научно-стручним часописима:

- (1) Концепција и политика развоја у новим условима - Неум, јануара 1991. године - тема: Припрема и доношење развојних докумената - стратегије развоја општине за период од 1991. до 1995. године;
- (2) Савјетовање на тему: Економски аспекти изградње информационих система, Неум, јуна 1990. прилог - Високе технологије и управљање развојем привредних субјеката;
- (3) Високе технологије и структурне промјене на макро нивоу, Економски гласник, Сарајево 3-4/91;

- (4) Становништво, привредни развој и етнички конфликти, реферат на Научном скупу - Становништво СРЈ на почетку 90-их са посебним освртом на Косово и Метохију, Приштина, марта 1995. године;
- (5) Управљање технолошким развојем као основа управљања привредним развојем у савременим условима, Економика, Ниш, 6/94;
- (6) Процена вредности предузећа као фактор превазилажења кризе у пословању, Зборник радова - Актуелни проблеми опоравка привреде, Правни факултет Приштина и Савез економиста Косова и Метохије, Приштина, 1995.;
- (7) Специфичности инвестиционог менаџмента у предузећу, SymOrg 96 - V међународни симпозијум - Менаџмент и развој предузећа - ФОН Београд, Врњачка Бања, јуни 1996.;
- (8) Инвестирање у хартије од вредности, YU-SYM-OP-IS 96, Економски факултет Београд, Златибор, октобар 1996.;

III - (А) Објављени радови након избора у звање доцентија на Економском факултету у Приштини

Након избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима, чланке у научно-стручним часописима и монографије:

- (1) Коредаторство Зборника радова са Научног скупа - Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (2) Неки аспекти заштите од ризика на финансијском тржишту, Зборник радова са Научног скупа - Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (3) Тржиште капитала и финансирање предузећа, Зборник радова Економског факултета у Приштини, 1997.;
- (4) Пословни и финансијски ризик и дејство leverage-а, Научни скуп УПИТ 97, Економски факултет Приштина, 1997.;
- (5) Финансијско тржиште и цена капитала, Економика, Ниш, 1-3/98;

- (6) Финансирање предузећа и финансијско тржиште, монографија - допуњена и дорађена докторска дисертација, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (7) Предузетништво за нови вијек, монографија, коаутор (поглавље о бизнис плану) са др Радојицом Јојићем, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (8) Тржиште капитала и својинска трансформација, Финансије, Београд, бр. 9-10/98;
- (9) Банкарски менаџмент као узрок и фактор превазилажења кризе у пословању банака, Финансије, Београд, бр. 3-4/99;

III - (Б) Објављени радови након (ре)избора у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву

Након (ре)избора у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима, чланке у научно-стручним часописима и монографије:

- (1) Банкарске кризе и реструктурирање банака, монографија, Економски факултет Српско Сарајево, 1999.
- (2) Бизнис план, Зборник радова Економског факултета у Српском Сарајеву за школску 1998./1999,
- (3) Неки аспекти стратешког приступа у управљању банкама, Зборник радова са округлог стола на тему: Трендови у маркетинг стратегији пословних банака, Семберска банка, Бијељина, 1999,
- (4) Неки аспекти реструктурирања банака - како до успјешног банкарства, Зборник радова југословенских економиста - Стратегија обнове и укључивање предузећа у светску привреду, Копаоник, март 2000, Тематски број часописа Економист бр. 1-2/2000,
- (5) Поуке и искуства реструктурирања банака у земљама у транзицији, Финансије, Београд, бр. 1-2/2000,
- (6) Неки аспекти процјене вриједности предузећа, Пословни информатор, Бијељина, бр 4 и 5/2000,

- (7) Биланс токова готовине, Зборник радова са IV Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске - Рачуноводство и финансије у транзицији, Бања Врућица - Теслић, октобар 2000.
- (8) Инвестирање у хартије од вредности и перспективе развоја финансијског тржишта у транзиционим економијама, часопис ЕФ Бања Лука (у штампи),
- (9) Нека искуства приватизације банака у земљама у транзицији, Зборник радова са округлог стола на тему Актуелна питања приватизације банака, Семберска банка, Бијељина, 2001.
- (10) Основе тржишта капитала и перспективе развоја тржишта капитала код нас, Зборник радова Економског факултета у Српском Сарајеву за шк. 2000.-2002.
- (11) Стечај предузећа - рачуноводствени и билансни аспекти, Зборник радова са V Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске - Рачуноводство, финансије и ревизија у савременим условима, Бања Врућица - Теслић, септембар 2001.
- (12) Анализа пословања банака, Финансије, Београд, бр. 9-10/2001,

*

* * *

Презентирана листа досадашњих радова др Радомира Божића указује на успјешну и плодну научно-истраживачку активност и потврђује већ изнесу оцјену да шира научна област којом се бави др Божић укључује и наставни предмет Анализа и ревизија пословања, за који је Економски факултет у Српском Сарајеву и расписао конкурс.

У складу са уобичајеном универзитетском праксом да се за избор у више звање узимају у обзир радови након избора у претходно звање, у случају др Радомира Божића, као кандидата за избор у звање ванредног професора, релевантни су радови након његовог избора у звање доцента.

У презентираним прегледу радова, радове др Божића смо груписали у две групе, односно периода: (1) од првог избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини (крајем 1996. године) до поновног избора (реизбора) у исто

звање на Економском факултету у Српском Сарајеву (крајем 1999. године) и (2) након (ре)избора у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву.

С обзиром да је прва група радова била предмет научно-стручне верификације од стране Комисије за (ре)избор у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву крајем 1999. године, у овом Извјештају дајемо приказ радова након тог (ре)избора.

Најзначајнији рад др Божића из овог периода је монографија под насловом ***Банкарске кризе и реструктурирање банака.***

Наведена монографија по Одлуци Вијећа Економског факултета бр. 327/99 од 15.11.1999. године представља додатну литературу за наставни предмет Финансијске институције и тржишта из наставног плана Економског факултета, као и ширу литературу за исти предмет на постипломском студију.

Монографија Банкарске кризе и реструктурирање банака представља сериозан научни и стручни рад који третира и објашњава сложену проблематику настајања, трајања и начина превазилажења банкарских криза и одговарајуће моделе реструктурирања банкарског сектора. Монографија обухвата следеће тематске цјелине:

1. Финансијска и банкарска криза 30-их година
2. Банкарска криза у Шпанији 1987.-1984. године
3. Финансијска криза у УСА 80-их година
4. Поуке и искуства из наведених банкарских криза
5. Специфичности банкарских криза и реструктурирања банака у земљама у транзицији
6. Актуелно кризно стање и приступи реструктурирању банака у Југославији.

Истраживања, чији су резултати презентирани у овој монографији, су заснована на респективном научном приступу, логичко-статистичком методу, богатој литератури и истраживачкој пракси. Стил и језик аутора др Божића у овом раду су концизни и лапидарни, тако да су и најсложенија питања презентирана и објашњена на прихватљив начин.

Књига др Божића Банкарске кризе и реструктурирање банака је обима 255 страна, формата Б5 са текстом и табелама које су дијелом инкорпорине у текст, а дијелом дате као прилози текста.

Већ у *уводном дијелу* др Божић указује на суштинску повезаност на релацији реални - финансијски сектор, наглашавајући и значајан повратни утицај финансијског, а посебно банкарског сектора на укупни раст и развој, како позитивни, тако и негативни, зависно од стања у банкарском сектору. Једна од специфичности банкарског сектора је да криза чак и појединачне банке због тзв. “домино” ефекта може изазвати кризу повјерења у цијели банкарски сектор која резултира “јуришем” на банке у циљу експресног повлачења депозита и изазива кризу ликвидности. Уколико се она не заустави успостављањем и континуираним побољшавањем система регулације и супервизије и квалитетним банкарским менаџментом, који треба да дјелују и превентивно и корективно, неминован је финансијски колапс са огромним посљедицама за цијелу економију.

Елаборација финансијских и банкарских проблема, које је изазвала Велика економска криза 30-их година, чини *уводно истраживање* у овој књизи. Иако дата концизно (на 5 страница), ова анализа указује на кључне узроке наведене банкарске кризе, а тиме и на узроке банкарских криза уопште. Такође, се елаборира основа првог cjеловитог система регулације, који је настао управо као одговор на кризу, односно са циљем да се дјеловањем на узроке спријечи њено понављање.

У *другом поглављу* аутор др Божић истражује појаву, узроке и начин разрешавања банкарске кризе у Шпанији у периоду 1978.-1984. година, као и поуке релевантне за предупређење и/или заустављање и разрешавање савремених банкарских криза уколико их проузрокују слични фактори.

Треће поглавље књиге елаборира релевантне аспекте финансијске кризе у УСА 80-их година и то: (1) ток и основне карактеристике кризе, (2) основне узроке настајања кризе и (3) приступ разрешавању кризе штедионица. При томе аутор констатује да је готово јединствен став у литератури и стручној јавности да су један од основних генератора поменуте кризе слабости дотадашњег система осигурања депозита. Иако је овај систем, инаугурисан још 30-их година, све до 80-их обезбјеђивао стабилност и сигурност финансијског и банкарског сектора, временом су се испојиле слабости које су се морале отклонити, како се овај систем не би изродио у своју супротност и постао основни узрок кризе и пропасти финансијског и банкарског сектора у УСА.

У *четвртом поглављу* др Божић проучава, систематизује и синтетизује основне поуке које произилазе из претходно елаборираних банкарских криза. Полазећи од испреплетености и међузависности фактора који детерминишу и

генеришу банкарске кризе, као једини рационалан прилаз њиховом превазилажењу се намеће свеобухватан приступ који интегрише читав спектар макро и микро мјера, тзв, *hand-in-hand* приступ, зависно од карактера и дубине банкарске кризе. Суштина таквог приступа су мјере и активности усмјерене на креирање и спровођење адекватне банкарске регулације, супервизије и реструктурирања банака. При томе, под реструктурирањем банака аутор подразумијева скуп мјера и активности које се односе на поступање са дубоко несолвентним банкама или банкарским системима, а који се у основи своде на ликвидацију или рехабилитацију банака захваћених кризом. У склопу реструктурирања банака др Божић се, на основу поука и искустава досадашњих банкарских криза, концентрише на сљедећа питања:

1. Реконструкцију сопственог капитала и профита банке,
2. Рекапитализацију банке,
3. Разрешавање проблема “лоше” активе,
4. Успостављање новог менаџмента,
5. Успостављање новог власништва,
6. Неопходност предузимања привремених мјера и акција и
7. Остала питања и проблеме разрјешавања банкарске кризе.

Основни закључци аутора презентирани у овом поглављу су да: (1) дубина и интензитет банкарске кризе у једној економији логично детерминишу начин њеног разрјешавања и (2) принципи реструктурирања и рехабилитације банака, на које указује синтеза теоријских ставова и искустава неких досадашњих банкарских криза у земљама тржишне привреде, могу бити добар путоказ и водич за конципирање одговарајућег приступа примјереног било којој банкарској кризи, зависно од њеног карактера, узрока, интензитета, политичке спремности и воље да се криза рјешава, као и од других релевантних фактора.

У *наредном поглављу* аутор, др Божић, истражује и елаборира специфичности банкарских криза и реструктурирања банака у земљама у транзицији (ЗУТ), обрађујући сљедећа питања:

1. Основне карактеристике и проблеми банкарских система у ЗУТ и приступи њиховом реструктурирању,
2. Структура (архитртура) банкарских система у ЗУТ,
3. Банкарство и банкарски кредити у контексту економског раста ЗУТ,
4. Проблем лоших кредита у ЗУТ и приступи њиховом разрјешавању,

5. Примјери реструктурирања банкарског сектора у Чешкој, Пољској, Мађарској, Бугарској и Русији,
6. Приватизација банака у ЗУТ у контексту њиховог цјеловитог реструктурирања,
7. Основне поуке из досадашњег реструктурирања банака у ЗУТ.

Ауторов глобални закључак, на основу извршене анализе реструктурирања финансијског и банкарског сектора у ЗУТ, је да су постигнута суштинска побољшања у домену регулације, супервизије, реструктурирања, приватизације и институционалног јачања, у складу са укупним тржишним амбијентом на чију је изградњу транзиција и фокусирана, и да она представљају стубове на којима почива овај комплексни и дугорочни процес. Његов успјех ће у свакој појединачној ЗУТ зависити, не само од квалитета рјешења у сваком од поменутих сегмената, него и од њихове усклађености и временског секвенционирања.

Шесто поглавље, које се бави анализом кризног стања у банкарском сектору и приступима реструктурирању банака у СРЈ, чини најобимнији и најдеталнији дио ауторових истраживања презентираних у овој књизи. У оквиру овог поглавља су елаборирана сљедећа питања:

1. Основне карактеристике стања у банкарском сектору Југославије
2. Анализа финансијског положаја и успјешности пословања банкарског сектора Југославије
3. Анализа имовинске ситуације банкарског сектора Југославије
4. Релативни показатељи успјешности и сигурности банкарског пословања (чл. 26. и 27. Закона о банкама)
5. Синтеза основних проблема у функционисању банкарског сектора у Југославији
6. Компаративни приказ и критички осврт на досадашње приступе и моделе реструктурирања југословенског финансијског и банкарског сектора
7. Институционални оквир санације југословенских банака
8. “Ранији” приступи и модели реструктурирања банкарског сектора Југославије
9. Редукциони концепт санације банака и реструктурирања банкарског сектора Југославије
10. Докапитализациони концепт санације банака и реструктурирања банкарског сектора Југославије

11. Модел санације банака кроз формирање државне банке,

12. “Новији”/ актуелни приступи и модели реструктурирања југословенског банкарства.

На основу истраживања и анализе презентираних у овом поглављу др Божић закључује да су теоријски концепти и приступи разрјешавању банкарских криза и реструктурирању проблемских банака и банкарског сектора у цјелини, као и њихове операционализације и имплементације познати и у земљама развијене тржишне привреде и у ЗУТ и да у том погледу нису потребне нове у низу ЈУ “оригиналности”. Дакле, економска и финансијска експертска знања нису ограничавајући фактор за разрешавање југословенске финансијске и банкарске кризе. Оно што детерминише избор модела, његову операционализацију и изведбу су конкретни услови и околности, а прије свих, спознаја узрока, облика испољавања и дубине кризе, а нарочито износ средстава потребних за санирање губитака и докапитализацију тј. укупну рехабилитацију банака и банкарског сектора у цјелини и могућности њиховог обезбјеђења. За избор било ког модела, времена отпочињања примјене и ефекте спровођења од одлучујуће важности је однос и распоред политичке моћи у земљи тј. политички концензус да се проблем ријеша и да се плати цијена коју одабрани концепт подразумијева. Колико је то тешко постићи најбоље потврђује укупно југословенско реформско искуство, а поготово из периода 1994.-1998. година када, упркос (1) свијести о дубини проблема у банкарском сектору Југославије и њиховој интеракцији са укупним економским и финансијским проблемима у СРЈ, (2) снажним ограничавајућим факторима (санкције и међународна изолација СРЈ) и (3) озбиљним напорима економске и финансијске струке и експерата да понуде адекватна рјешења и моделе који имају шансу за успјех, нажалост цјеловити програм санације и реструктурирања југословенског финансијског и банкарског сектора, до момента окончања истраживања презентираних у овој књизи, још увијек није био донешен.

У раду под називом *Бизнис план - њрисџуј креирању и реализацији ѡсловних идеја*, објављеном у Зборнику радова Економског факултета у Српском Сарајеву за шк. 1998/99 годину, др Божић синтетизује резултате својих истраживања везано за приступ креирању и реализацији пословних идеја кроз сљедећа питања: (1) зашто је потребан бизнис план? (2) планирање у реалном свијету предузетника (3) намјена и сврха бизнис плана (4) структура и начин сачињавања формализованог бизнис плана.

У раду *Неки аспекти савременог приступа у управљању банкама*, објављеном у Зборнику радова са округлог стола на тему Трендови у маркетинг стратегији пословних банака, Семберска банка, Бијељина, 1999, др Божић елаборира актуелне трендове у банкарству у свијету, указује на нужност и суштину маркетиншког и стратешког приступа у управљању савременим банкама и даје осврт на могућности примјене стратешког приступа и перспективе пословног банкарства у Републици Српској.

У раду под називом *Неки аспекти реструктурирања банака - како до успјешног банкарства*, објављеном у Зборнику радова југословенских економиста - Стратегија обнове и укључивање предузећа у светску привреду, Копаоник, март 2000, Тематски број часописа Економист бр. 1-2/2000, др Божић на бази властитих истраживања указује на одређене аспекте реструктурирања банака у циљу разрешавања актуелног кризног стања у БСЈ. У том смислу су синтетизована искуства ЗУТ у том процесу и дат осврт на проблеме у функционисању БСЈ, са посебним нагласком на неминовну промјену власничке структуре и менаџмента. На крају је дат осврт на до сада конципиране приступе и моделе реструктурирања БСЈ.

У раду *Поуке и искуства реструктурирања банака у земљама у транзицији*, објављеном у часопису Финансије, Београд, бр. 1-2/2000, др Божић елаборира приступе реструктурирању банкарског сектора у ЗУТ, затим карактеристике, проблеме и искуства у погледу конципирања нове структуре њихових банкарских система, улогу банкарства и банкарских кредита у економском расту и развоју ЗУТ, проблеме лоших дугова и приступе њиховом разрјешавању, као и дилеме и проблеме у погледу приватизације банака. На крају се синтетизују основне поуке из досадашњег реструктурирања банака у ЗУТ које би могле бити релевантне и корисне за неминовне процесе реструктурирања банкарског сектора и на нашим просторима.

У раду *Неки аспекти процјене вриједности предузећа*, објављеном у часопису Пословни информатор, Бијељина, бр 4 и 5/2000, аутор др Божић елаборира одређене теоријске аспекте сложене и комплексне проблематике процјене вриједности предузећа, односно процјене вриједности капитала предузећа. Наглашава се да је питање процјене вриједности капитала предузећа изузетно важно у истинском

тржишном амбијенту, коме кроз започету транзицију тежи и Република Српска, а у коме је предузеће роба као и свака друга, која има своју вриједност и са којом се обављају одређене тржишне трансакције као што су купопродаје, преузимања, промјена власништва и др. Имајући у виду бројне дилеме у вези утврђивања фер вриједности предузећа која би требало да послужи као основа за преговоре у циљу реализовања одређених циљних трансакција са предузећем у раду се даје приказ основних метода процјене вриједности предузећа. У циљу разрјешавања бројних проблема у вези са процјеном вриједности предузећа у реалним условима, аутор је из методолошких и едукативних разлога презентирао и практични примјер процјене вриједности конкретног предузећа.

У раду *Биланс токова готовине*, објављеном у Зборнику радова са IV Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске - Рачуноводство и финансије у транзицији, Бања Врућица - Теслић, октобар 2000. др Божић елаборира појам и основне карактеристике биланса токова готовине (новчаних токова). Наглашава се значај токова готовине за потребе финансијског извјештавања, али и за одређене друге специфичне пословне сврхе у циљу доношења важних пословних и финансијских одлука као што су процјена вриједности предузећа или оцјена ефикасности инвестирања у реалне активе. У раду се указује на обавезност сачињавања биланса токова готовине у склопу редовног финансијског извјештавања у складу са новим прописима о рачуноводству и прихватањем Међународних рачуноводствених стандарда и у Републици Српској. У раду се детаљно елаборирају методе сачињавања биланса токова готовине и илуструју конкретним примјером.

У раду *Инвестирање у хартије од вредности и перспективе развоја финансијског тржишта у транзиционим економијама*, (часопис ЕФ Бања Лука - рад у штампи), аутор полази од чињенице да савремене финансијске токове карактерише растући тренд инвестирања у хартије од вредности. При томе су предуслови за овај вид инвестирања одговарајућа понуда ХОВ, развијено финансијско тржиште и мотивација инвеститора да свој капитал уложе на овај начин. У раду се елаборирају карактеристике и основе инвестирања у ХОВ и указује на нужност и перспективе развоја финансијског тржишта и инвестирања у ХОВ у транзиционим економијама, а посебно у Републици Српској.

У раду *Нека искусиња приватизације банака у земљама у транзицији*, објављеном у Зборнику радова са округлог стола на тему Актуелна питања приватизације банака, Семберска банка, Бијељина, 2001, аутор третира приватизацију банака као битну компоненту и детерминанту успјеха цјеловитог процеса реструктурирања финансијског и банкарског сектора у земљама у транзицији. При томе полази од општеприхваћеног става да се приватизацијом побољшава ефикасност пословања банака, мјерено, прије свега, њиховом профитабилношћу и раскидом са дотадашњом праксом неекономске алокације кредита. Поред тога, приватизација банака је предуслов за више облике финансијске сарадње са ино банкама и међународним финансијским институцијама.

У раду *Основе тржишта капитала и перспективе развоја тржишта капитала код нас*, објављеном у Зборнику радова Економског факултета у Српском Сарајеву за шк. 2000.-2002, др Божић елаборира основе тржишта капитала и то: (1) појам карактеристике и економску улогу тржишта капитала, (2) организацију рада, учеснике и инструменте тржишта капитала, (3) улогу и значај тржишта капитала из угла финансирања и развоја реалног сектора. На крају аутор указује на достигнути ниво, ограничења и перспективе развоја тржишта капитала у транзиционим економијама и посебно у Републици Српској.

У раду *Стечај предузећа - рачуноводствени и билансни аспекти*, објављеном у Зборнику радова са V Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске - Рачуноводство, финансије и ревизија у савременим условима, Бања Врућица - Теслић, септембар 2001, др Божић елаборира појам и суштину стечаја предузећа, његов економско-финансијски значај и посљедице, као и сам стечајни поступак. При томе даје критички осврт на институционализован поступак стечаја код нас, полазећи од одређених теоријских постулата и рјешења упоредног стечајног права, са циљем да се прецизније уреди начин утврђивања услова и разлога за покретање, као и да се поједностави и убрза спровођење стечаја. Такође, се детаљно елаборирају билансни и рачуноводствени аспекти стечаја и отворена теоријска и практична питања у вези са тим: (1) билансирање стечаја и (2) рачуноводствено-технички аспекти стечаја, кроз теоријску расправу и илустрацију на хипотетичком примјеру. На крају се даје осврт на пореске аспекте стечаја и синтетизују основни закључци на које истраживања презентирани кроз овај рад упућују.

У раду под називом *Анализа њословања банака*, објављеном у часопису Финансије, Београд, бр. 9-10/2001, др Божић у првом дијелу елаборира основне специфичности банака и банкарског сектора као битну детерминанту која се мора уважавати у приступу анализи пословања банака. У другом дијелу се разматрају општа питања оцјене бонитета или перформансности банака и индикатори процјене, а затим се из методолошких разлога даје поједностављени примјер анализе бонитета једне ино банке. На крају се даје осврт на неке од аспеката регулације и супервизије банака у контексту оцјене њиховог бонитета.

3. *Насѡавна акѡивносѡи кандидасѡа*

Др Радомир Божић је у току свог досадашњег радног вијека стекао солидна педагошка и наставна искуства. Током школске 1985./86. године је, као сарадник Економског факултета у Сарајеву, изводио вјежбе питомцима Војне академије у Сарајеву - финансијски смјер - на предмету *Рачуноводсѡво*. Радећи на Инстиуту за организацију и економику у Сарајеву учествовао је као предавач на већем броју стручних семинара по програму перманентног образовања кадрова у привреди.

Од маја 1994. до краја 1996. године кандидат др Божић је изводио вјежбе студентима Економског факултета у Приштини на предметима *Финансије и Монеѡарно-кредитѡна ѡеорија и фискална ѡолиѡика*. Од школске 1996./97. године, након избора у звање доцента на предмету *Банкарсѡво* на Економском факултету у Приштини, изводи наставу на овом предмету. Од исте школске године др Божић изводи наставу на предмету *Анализа биланса* на Економском факултету у Српском Сарајеву-Пале. Од школске 1998./99. изводи и наставу на Вишој школи за спољну трговину у Бијељини на предмету *Осиѡурање и ѡословни ризици*.

Др Божић је ангажован и на постипломским магистарским студијама на Економском факултету у Српском Сарајеву смјерови: Пословне финансије и банкарство - на предмету *Осиѡурање и ѡословни ризици*, Менаѡмент - на предмету *Бизнис и зашѡѡѡа од ѡословних ризика*, Рачуноводство и ревизија - на предмету *Анализа биланса* и Осигурање - на предмету *Ревизија у осигурању*.

На Економском факултету у Приштини и Економском факултету у Српском Сарајеву др Божић је био члан неколико стручних Комисија за оцјену и одбрану магистарских радова из области финансија и банкарства.

На свим поменутиим наставним ангажманима кандидат др Радомир Божић је испољио озбиљност и велико интересовање за проучавање наведених научних дисциплина, али и способност да стечено знање успјешно преноси студентима. Поред испољене спремности да студентима пружи помоћ у савладавању наставног градива, др Божић се несебично и успјешно ангажовао у менторском раду приликом израде семинарских, дипломских и магистарских радова његових студената и млађих колега.

МИШЉЕЊЕ КОМИСИЈЕ

На основу презентираниог конкурсног материјала и оцјене цјелокупног рада и личности др Радомира Божића, као научног радника и истраживача, може се закључити да се ради о већ формираном универзитетском кадру са доказаним смислом за научно-истраживачки, наставни и педагошки рад.

На основа увида у документацију коју је др Радомир Божић доставио уз пријаву на Конкурс, а нарочито на основу његовог досадашњег научног, стручног и педагошког рада, успјешно одбрањене докторске дисертације, објављених монографија и других радова након избора у звање доцента и, кроз укупни научно-истраживачки рад, потврђене компетентности за наставни предмет *Анализа и ревизија пословања* за који је расписан Конкурс, као дио шире научне области којом се кандидат бави, као и времена протеклог након првог избора у звање доцента, **Комисија је мишљења да кандидат др Радомир Божић испуњава све услове за избор у звање ванредног професора за наставни предмет *Анализа и ревизија пословања* на Економском факултету у Српском Сарајеву.**

**ПРИЈЕДЛОГ
КОМИСИЈЕ ЗА ИЗБОР КАНДИДАТА**

Једини пријављени кандидат за избор наставника у свим звањима за наставни предмет Анализа и ревизија пословања на Економском факултету у Српском Сарајеву, доц. др Радомир Божић, испуњава све Законом прописане услове за избор у звање ванредног професора.

Цијенећи резултате досадашњег рада, показани интерес за даље усавршавање и научно-истраживачки рад кандидата, чланови Комисије једногласно предлажу да се кандидат доц. др Радомир БОЖИЋ избере за наставника у сталном радном односу у звању ванредног професора за наставни предмет Анализа и ревизија пословања на Економском факултету у Српском Сарајеву.

Српско Сарајево-Пале, 10.01.2002. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. **Проф. др Радојица Јојић**, председник редовни професор Економског факултета у Српском Сарајеву

2. **Проф. др Јован Родић**, члан редовни професор Пољопривредног факултета у Београду

2. **Проф. др Мирко Андрић**, члан редовни професор Економског факултета у Суботици

